

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Факультет культурології та соціальних комунікацій
Кафедра психології, педагогіки та філології

Силабус
навчальної дисципліни

**«ОСНОВИ СУЇЦИДОЛОГІЇ ТА КРИЗОВИХ АНТИСУЇЦИДАЛЬНИХ
ВТРУЧАНЬ»**

Галузь знань — 05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність — 053 Психологія
Освітньо-професійна програма — Кризова психологія
Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Харків - 2024

Силабус склав:

кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології, педагогіки та філолог Віденєєв Ігор Олександрович

Мова навчання: українська

Силабус затверджено на засіданні кафедри психології, педагогіки та філології,
Протокол № 1 від «23» серпня 2024 р.

Завідувач кафедри психології, педагогіки та філології,

д.психол.н., професор

Анастасія БОЛЬШАКОВА

Силабус затверджено на засіданні ради факультету культурології та соціальних комунікацій

Протокол № 1 від «26» серпня 2024 р.

Голова ради факультету

Наталя КОРЖИК

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО КУРС

Назва курсу	<i>Основи суїцидології та кризових антисуїцидальних втручань</i>
Викладач)	<i>ВІДЕНЄВ Ігор Олександрович</i>
Профіль викладачів	https://ic.ac.kharkov.ua/navchannya/ksk/ppf/videneev.html
Контактний телефон та емейл	+38 0983795540 viden150@ukr.net
Інформація про консультації	онлайн-консультації – час за узгодженням здобувача вищої освіти та викладача
Логіка вивчення курсу	<p>Пререквізити. Теоретичною базою вивчення дисципліни є загальні та професійні компетентності та результати навчання, набуті на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти за спеціальністю 053 Психологія та вивчення дисциплін «Психологія кризи», «Основи нейропсихології травми», «Психологія травматичного стресу», «Перша психологічна допомога в кризових ситуаціях в соціокультурній сфері», «Психологія культури та мистецтва», «Технології тілесно-орієнтованої терапії в роботі з кризовими станами в соціокультурній сфері», «Профілактика та корекція професійних криз у соціокультурній сфері», «Психологічна робота з наслідками кризових ситуацій та основи травматерапії», «Основи проєктної діяльності психолога в соціокультурній сфері». Викладання дисципліни здійснюється у тісному зв'язку зі змістом дисципліни «Практикум з кризового консультування в соціокультурній сфері» та курсів за вибором.</p> <p>Постреквізити. Здобутий здобувачами у ході вивчення навчальної дисципліни фрагмент професійного досвіду у вигляді загальних та професійних компетентностей, системи знань, умінь, норм і цінностей є теоретичним та практичним підґрунтям проходження практики та виконання кваліфікаційної роботи.</p>

2. АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ

Дисципліна «*Основи суїцидології та кризових антисуїцидальних втручань*» націлена на підготовку другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки спеціальності 053 Психологія. Дисципліна «Основи суїцидології та кризових антисуїцидальних втручань» спрямована на формування у здобувачів вищої освіти на засадах аналізу сучасних соціально-психологічних концепцій наукових знань про особливості кризової суїцидальної поведінки з метою розуміння психологічних явищ, прогнозування розвитку психологічних процесів і станів; ознайомлення здобувачів вищої освіти з механізмами формування та функціонування різних форм суїцидальної поведінки; вироблення у здобувачів вищої освіти практичних вмінь та навичок використання знань з антисуїцидальних втручань в подальшій професійній діяльності психолога.

3. МЕТА НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ

Мета вивчення дисципліни – знайомство здобувачів із основами суїцидології, формування наукових уявлень про виникнення та динаміку основних форм суїцидальної поведінки, розуміння механізмів та соціально-психологічних передумов антисуїцидальних втручань.

4. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

ПР1. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

ПР3. Узагальнювати емпіричні дані та формувати теоретичні висновки.

ПР4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.
ПР6. Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.
ПР8. Оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про звернення за допомогою або підвищення кваліфікації.
ПР9. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.
ПР10. Здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями адекватності
ПР11. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

5. КОМПЕТЕНТНОСТІ

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
ЗК2. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
ЗК3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
ЗК9. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.
СК1. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та / або практики.
СК5. Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.
СК7. Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.
СК8. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.
СК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.
СК 11. Здатність аналізувати соціокультурні процеси та явища з точки зору їх впливу на психічне благополуччя людини, зокрема у кризових умовах.
СК 12. Здатність збирати, аналізувати, систематизувати та використовувати у практичній діяльності інформацію щодо психологічних особливостей діяльності людини у кризових умовах.

6. ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Ознаки курсу	<i>Вибіркова освітня компонента</i>
Формат курсу	<i>Заочна форма навчання – 3 семестр</i>
Обсяг курсу	Кількість кредитів – 4 Загальна кількість годин – 120 <i>Аудиторних</i> Заочна форма навчання – 14 <i>Самостійної роботи здобувача</i> Заочна форма – 106
Технічне і програмне забезпечення	<i>Ноутбук, смартфон, інтерактивна дошка</i>
Форми, види навчальних занять та методи навчання	Форми: навчальні заняття, самостійна робота, контрольні заходи Види: лекційні та практичні заняття Методи: Проблемний виклад, пояснювально-ілюстративний (візуальний)

	<p>супровід – демонстрація ілюстрацій, відео та аудіофрагментів), репродуктивний; частково-пошуковий (пошук та аналіз джерел, фахової літератури, відео та аудіоматеріалів з відповідної теми тощо); проектно-орієнтований – підготовка повідомлення/доповіді (презентації) з відповідними посиланнями на використані джерела та літературу, Інтернет-ресурси.</p> <p>Для самостійної роботи використовується також дослідницький метод: підготовка доповіді з презентацією; створення питальників, есе та ін. до відповідних тем; пошук візуального матеріалу в Інтернеті за тематикою навчальної дисципліни.</p> <p>У процесі підготовки фахівців застосовується також комбінування традиційних інформативних і нових соціально-психологічних методів – дискусійних методів, ігрових методів (рольові ігри), методи активного навчання (аналіз конкретних ситуацій, розв’язання проблемних задач, інтерактивні методи, технологія «мозкового штурму» тощо.</p>
Поточний контроль	<p>Виконання практичного завдання; усне опитування; письмове опитування; есе-рефлексія; підготовка та виступ з рефератом; підготовка та виступ з презентацією; участь у колективному проєкті; виконання індивідуального проєкту;</p>
Підсумковий контроль	<p>екзамен</p>
Політика курсу	<p><i>Обов’язковими умовами опанування навчальної дисципліни «Основи суїцидології та кризових антисуїцидальних втручань» є:</i></p> <p>Політика виставлення оцінок: кожна оцінка виставляється відповідно до розроблених викладачем та заздалегідь оголошених здобувачам критеріїв, а також мотивується в індивідуальному порядку на вимогу здобувача.</p> <p>Політика академічної поведінки та доброчесності (плагіат, поведінка в аудиторії): конфліктні ситуації мають відкрито обговорюватись в академічних групах з викладачем, необхідно бути взаємно толерантним, поважати думку іншого. Дотримання «Правил внутрішнього розпорядку для осіб, які здобувають вищу освіту в Харківській державній академії культури» (https://ic.ac.kharkov.ua/norm_base/pvr/pravila_s_20.pdf).</p> <p>Плагіат та інші форми нечесної роботи неприпустимі. Недопустимі підказки і списування у ході семінарських занять, контрольних роботах, на іспиті.</p> <p>Дотримання академічної доброчесності (інформація щодо академічної доброчесності – сайт ХДАК – https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/acad_dobr/acad_dobr.html).</p> <p>Норми академічної етики: дисциплінованість; дотримання субординації; чесність; відповідальність; робота в аудиторії з відключеними мобільними телефонами.</p> <p>Можливість перезарахування результатів неформальної освіти відповідно до Положення про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти у Харківській державній академії культури (https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/pologen/pologen/pologen_pvrn_23.pdf)</p>

7. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (перелік тем)

Тема 1. Психологічні, біологічні та соціальні фактори ризику суїцидальної поведінки. Роль

Тема 2. Методи діагностики суїцидального ризику

Тема 3. Оцінка суїцидального ризику в різних групах населення.

Тема 4. Етичні та правові аспекти суїцидології.

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДО КУРСУ

Обов'язкова:

1. Бондарчук О. І. Основи суїцидології та кризових антисуїцидальних втручань . — К.: МАУП, 2006.
2. Надання психологічної допомоги молоді, яка схильна до суїциду чи здійснила спробу суїциду: Методичні рекомендації. Харків: Харківська академія неперервної освіти, 2013. 76 с.
3. Гура С.О. Психологія суїциду / Х. : НУЦЗУ, 2016. 129 с. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.twirpx.com/file/2140201/>
4. Федоренко Р. П. Психологія суїциду / Луцьк : ВНУ ім. Лесі Українки, 2011. 260 с. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://esnuir.eunu.edu.ua/bitstream/123456789/6653/3/Suicide%20psychology.pdf>.
5. Москалець В., Олійник А. Релігійна віра як антисуїцидальний чинник. Львів. 2018. Том 12. С. 58-75.
6. Войтко В. Характерні особливості суїциду та суїцидальної поведінки: [навчально-методичний посібник]. Кропивницький: КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського», 2016. 44 с.
7. Осетрова О.О. Суїцидологія: навч. посіб. Д.: ДНУ, 2016. 183 с. Електронний ресурс. Режим доступу: http://repository.dnu.dp.ua:1100/?page=inner_material&id=1485
8. Суїцидальність в Україні: кримінологічна характеристика та протидія: монографія / В. В. Шкуро ; За наук. ред. д-ра юрид наук., доцента Ю. В. Орлова; Кримінологічна асоціація України. Харків: Панов, 2017. 262 с.
9. Шкраб'юк В. С. Духовна криза як чинник авітальної активності особистості. Збірник наукових праць: психологія. Івано-Франківськ, 2016. Вип.21. С. 71-79.
10. Шкраб'юк В.С., Хрущ О.В. Технології профілактики суїцидальної поведінки дітей та підлітків. Впровадження інноваційної освітньої парадигми в гірських школах Українських Карпат / за наук. ред. М. П. Оліяр. Івано-Франківськ, 2019. С. 389-396.
11. Шнейдман, Е. С. "Голоса самоубийства" / Пер. с англ. — М.: Академический проект, 2001. — 320 с.
12. Joiner, T. "Why People Die by Suicide". Harvard University Press, 2007. — 272 p.
13. Klonsky, E. D., May, A. M. "The Three-Step Theory (3ST): A New Theory of Suicide Rooted in the 'Ideation-to-Action' Framework". International Journal of Cognitive Therapy, 2015. — 8(2), 114-129.
14. Rudd, M. D. "The Assessment and Management of Suicidality". Professional Resource Press, 2006. — 368 p.
15. Leenaars, A. A. "Lives and Deaths: Selections from the Works of Edwin S. Shneidman". Brunner-Routledge, 2007. — 414 p.
11. Cutcliffe, J. R., Barker, P. "The Nurses' Guide to Suicide and Self-Harm". Quay Books, 2002. — 220 p.

Додаткова:

1. Психологія суїциду: Посібник/ за ред. В. П. Москальця. К.: Академія, 2004. 288 с.
2. Рибалка В. Психологічна профілактика суїцидальних тенденцій проблемної особистості / К. : Шкільний світ, 2009. 128 с.
3. Білецька В. В. Девіантна поведінка учнів: форми, прояви, попередження (методичні рекомендації практичним психологам, соціальним педагогам, вчителям загальноосвітніх навчальних закладів) / В. В. Білецька. Миколаїв, 2011. 40 с.
4. Блинова О. Є. Психологічні фактори суїцидальної поведінки у підлітковому віці / Актуальні проблеми суїцидології : зб. наук. праць. К., 2002. Ч. 1. С. 31–33.
5. Лебедев Д.В., Назаров О.О., Тімченко О.В., Христенко В.Є., Шевченко І.О. Психологія суїцидальної поведінки: Посібник/За заг. ред. проф. О.В.Тімченка – Харків, 2007. – 129 с.

Інформаційні ресурси Інтернет:

Законодавство України — <https://rada.gov.ua/news/zak>

Наукова періодика України — <http://nbuv.gov.ua/taxonomy/term/334> –.

Електронні підручники онлайн «Педагогіка і психологія» — <http://chitalka.info/psy.html>.

Вісник психології і соціальної педагогіки — <http://psych.kiev.ua/nma-referats/fla-refers/lang-1/referat-109/referatpart-4/index.html> –.

БД Освіта. ua. — <http://osvita.ua/school/psychology>.